Groenland

Beschrijving

President Trump wil Groenland kopen. Of overnemen. Of, als het moet, met militair geweld veroveren. Wat begon als een bizarre uitspraak tijdens zijn eerste termijn, is nu uitgegroeid tot een serieuze beleidsagenda die de verhoudingen binnen de NAVO op scherp zet en investeerders wereldwijd nerveus maakt. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Marco Rubio bevestigde onlangs dat de regering het eiland wil kopen van Denemarken. Tegelijkertijd weigert het Witte Huis om militair ingrijpen uit te sluiten.

Strategische ligging en militair belang

Groenland is het grootste eiland ter wereld en behoort tot het Koninkrijk Denemarken, hoewel het een vergaande autonomie geniet. Het eiland telt slechts 57.000 inwoners, maar ligt strategisch precies tussen Noord-Amerika en Europa. In tijden van toenemende spanning met Rusland en China wordt die ligging steeds belangrijker. Trump beweert dat de Verenigde Staten Groenland nodig hebben voor de nationale veiligheid. Het eiland herbergt al de Pituffik Space Base, een Amerikaanse ruimtebasis die een cruciale rol speelt in het raketafweersysteem van de NAVO.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden de Verenigde Staten meer dan 15.000 soldaten gestationeerd op Groenland, verspreid over meer dan tien bases. Die aanwezigheid is sindsdien drastisch afgenomen tot minder dan tweehonderd militairen. Denemarken heeft Washington herhaaldelijk aangeboden om die aanwezigheid uit te breiden, maar de interesse was tot voor kort lauw. Nu de geopolitieke spanningen oplopen, is dat veranderd. De smeltende ijskap opent nieuwe commerciÃ«le en militaire vaarroutes, wat Washington als een potentiÃ«le bedreiging ziet wanneer rivalen daar gebruik van maken.

Er is meer dan alleen militaire strategie. Onder het smeltende ijs liggen enorme voorraden zeldzame aardmetalen, uranium en olie. Deze grondstoffen zijn essentieel voor de energietransitie en de

productie van technologie zoals smartphones, elektrische autoâ??s en windturbines. Groenland bezit naar schatting tien procent van de wereldwijde reserves aan zeldzame aardmetalen. China heeft de afgelopen jaren geprobeerd een voet aan de grond te krijgen in Groenland via investeringen in mijnbouw, wat Washington grote zorgen baart. De race om Arctische rijkdommen is begonnen, en Amerika wil niet aan de zijlijn staan.

Trump heeft openlijk gesproken over de noodzaak voor Amerikaanse bedrijven om betere toegang te krijgen tot de mineralen van het eiland. Dit past in een breder Amerikaans beleid om minder afhankelijk te worden van Chinese toeleveringsketens voor kritieke grondstoffen. De ironie is dat Denemarken en Groenland al hebben aangegeven open te staan voor Amerikaanse investeringen en verbeterde mijnbouwrechten. Maar voor Trump lijkt dat niet genoeg. Hij wil controle, geen samenwerking.

Diplomatieke crisis en Europese reacties

De reacties uit Kopenhagen en Nuuk zijn helder: Groenland is niet te koop. De Deense premier Mette Frederiksen noemt de Amerikaanse retoriek onaanvaardbaar. De Groenlandse premier Jens-Frederik Nielsen spreekt van respectloosheid. Peilingen tonen dat 85 procent van de Groenlanders geen deel wil uitmaken van de Verenigde Staten. Slechts zes procent staat hier positief tegenover. Bij de verkiezingen vorig jaar won Demokraatit, een centrumrechtse partij die zich sterk verzet tegen een Amerikaanse overname.

Europese leiders hebben zich achter Denemarken geschaard. De Franse minister van Buitenlandse Zaken Jean-NoÃ«l Barrot verklaarde dat Parijs met partners bespreekt hoe Europa zou reageren op een Amerikaanse interventie. Een groep Europese regeringsleiders benadrukte dat de veiligheid in de Arctische regio een collectieve NAVO-taak is en dat alleen Denemarken en Groenland over de toekomst van het eiland mogen beslissen. Zelfs de Republikeinse senator Mitch McConnell noemde de dreigementen van de regering ongepast en contraproductief.

Scenarioâ??s voor de toekomst

Er zijn verschillende scenarioâ??s denkbaar. Het meest voor de hand liggende is dat Denemarken de Verenigde Staten tegemoetkomt met uitgebreide militaire samenwerking en betere mijnbouwrechten, zonder soevereiniteit op te geven. Kopenhagen heeft aangekondigd 4,2 miljard dollar te investeren in de verdediging van de Arctische regio, inclusief nieuwe schepen en vliegtuigen. Dit is een poging om Trump te laten zien dat de huidige regeling werkt en kan worden verbeterd.

Een tweede scenario draait om Groenlandse onafhankelijkheid. Een meerderheid van de bevolking steunt op termijn onafhankelijkheid van Denemarken. Sommige Amerikaanse functionarissen zien dit als een kans. Een onafhankelijk Groenland zou een Compact of Free Association kunnen sluiten met Washington, vergelijkbaar met de afspraken die de VS heeft met de Marshalleilanden. Dit zou Amerika

exclusieve militaire toegang geven in ruil voor financiÃ«le steun en bescherming. Het probleem is dat zoâ??n arrangement Groenland jaarlijks honderden miljoenen zou kosten die nu door Denemarken worden betaald.

Het derde scenario, militaire annexatie, zou relatief eenvoudig uit te voeren zijn gezien de minimale Deense militaire aanwezigheid. Maar de gevolgen zouden catastrofaal zijn. Een aanval op NAVO-bondgenoot Denemarken zou het bondgenootschap effectief beÃ«indigen en de naoorlogse veiligheidsarchitectuur in Europa vernietigen. Dit scenario lijkt onwaarschijnlijk, maar het feit dat het Witte Huis het niet uitsluit, zegt veel over de huidige staat van de trans-Atlantische relaties.

Gevolgen voor financiÃ«le markten

Voor financiÃ«le markten creÃ«ert deze situatie een nieuwe laag van onzekerheid. Beleggers houden niet van geopolitieke spanningen, zeker niet wanneer die de verhoudingen binnen het westerse bondgenootschap raken. De defensie-industrie in Europa krijgt weliswaar een impuls door verhoogde militaire uitgaven, maar de bredere implicaties voor handel en samenwerking zijn zorgwekkend. Als Amerika bereid is druk uit te oefenen op bondgenoten voor territoriale ambities, wat betekent dat voor andere handelsrelaties en verdragen?

Bedrijven die actief zijn in de winning van zeldzame aardmetalen zien hun aandelen bewegen op elk nieuwsbericht uit Washington en Kopenhagen. De onzekerheid over wie uiteindelijk toegang krijgt tot Groenlands rijkdommen heeft directe gevolgen voor de waardering van mijnbouwbedrijven en hun toeleveranciers. Tegelijkertijd biedt de situatie kansen voor investeerders die geloven dat de Arctische regio de komende decennia aan belang zal winnen.

Minister Rubio ontmoet de komende weken zijn Deense en Groenlandse collegaâ??s in Washington. De uitkomst van die gesprekken zal bepalen of de spanning afneemt of verder escaleert. Arctische geopolitiek wordt een factor om rekening mee te houden bij het beoordelen van risicoâ??s. De tijd dat Groenland een ver en vergeten eiland was, ligt achter ons.

Han Dieperink, Chief Investment Officer

Disclaimer

Abonneer op deze nieuwsbrief via www.aureus.eu/nieuwsbrief